

Voorheen Sint Maarten: de koeien hebben geen staarten meer

Posted on 6 november 2021 by Felix van Litsenburg

De toenemende populariteit van Halloween in Europa benadrukt hoe zeer onze cultuur door Amerikaanse invloeden bepaald wordt. Omdat dit naast de afbrokkeling van de eigen cultuur ook de import van schadelijke impulsen zoals de *woke*-politiek betekent, is het een doorn in het oog van Europese leiders als Emmanuel Macron. Echter: zolang wij in Europa geen *Star Wars* of op z'n minst een *Squid Game* produceren, zullen we nooit kunnen wedijveren.

Afgelopen zondag werd er bij mij thuis in Berlijn onverwachts aangebeld. Toen ik de deur opendeed stonden er vier of vijf blonde heksjes, spookjes, vampiertjes en ander griezelig spul. Ik woon op de vierde verdieping en had daarom niet verwacht dat de op snoep beluste stormtroepen zo ver zouden komen. Mijn eerste gedachte was dat ik hoopte dat ze genoegen zouden nemen met de 95% pure chocola die ik in huis had.

Geliefder dan Sint-Maarten

'Aber Sie sind Herr Günther gar nicht!', riep één van de mini-Merkels uit. Vrijwel direct daarna kwam één van de moeders de trap op sjokken met de mededeling: nog één verdiepinkje hoger, sorry, ik had me vergist! De strooptocht ging verder, zonder mijn chocola, op weg naar de heer Günther.

In de pakweg drie jaar dat ik in Duitsland woon heb ik – buiten de coronatijd om natuurlijk – al vaker op 31 oktober Halloweengroepjes langs de huizen in mijn buurt zien gaan. Groepjes met lampionnen die zingen over een Romeinse soldaat die zijn mantel met een zwerver deelde, heb ik echter nooit mee mogen maken. Sint-Maarten wordt in Duitsland vooral in Rijnland gevierd, maar het is duidelijk: Halloween is in de rest van Duitsland geliefder dan Sint-Maarten.

Culturele overgave

Halloween is tekenend voor de gretige aftrek die Amerikaanse cultuurproducten kunnen verwachten in Europa, en met name in Noord-Europa. En hoewel hier en daar iemand veel op heeft met de Amerikaanse wapencultuur, American football, of het idee van de *great outdoors*, blijven onze *anywheres* vooral gericht op alles wat uit de chique kuststaten komt, met name New York.

'Cultuurproducten' moet u hier in de breedste zin zien: niet alleen films, boeken, of muziek, maar ook hele ideologieën en massabewegingen worden als het laatste model spijkerbroeken klakkeloos overgenomen. Dit wekt wrevel op, met name in het trotse Frankrijk dat de oorlog heeft verklaard aan uit de VS geïmporteerde woke-politiek. Immers: in een land waar het expliciet verboden is om afkomst bij te houden, laat staan beleid er op af te stemmen, komt er nu een ideologie aan die eist dit centraal te stellen! Ironisch genoeg, een ideologie die volgens sommige haar oorsprong heeft in het gedachtegoed van de Franse filosoof Foucault.

De regering-Macron wil, in typisch Franse stijl, van bovenaf de cultuur dicteren. Zo'n aanpak heeft normaliter weinig zin: buiten totalitaire staten om is cultuur organisch, het kan niet gedicteerd of gedirigeerd worden. Laten we echter niet vergeten dat veel mensen geen zin in woke hebben – de populariteit van woke is ook niet strikt organisch, maar komt doordat invloedrijke *anywheres* er achter staan. Een anti-woke campagne vanuit de Franse regering kan derhalve tegenwicht bieden aan

semi-organische pro-woke bewegingen.

Eigen cultuurexport

In Europa hadden we het liever anders gezien, natuurlijk: dat de Amerikanen zich druk maakten dat *hun* land door *onze* culturele innovaties werd overweldigd. Dat zij door het nuttigen van onze films, literatuur, videospelletjes ook ontvankelijker zouden zijn voor onze politiek-sociale ideeën.

Amerikaans enthousiasme voor Europa richt zich op de gezondheidssystemen, het eten en de levenskwaliteit. Af en toe geniet bijvoorbeeld *nordic noir* een vlaag van populariteit, maar alleen de Britten produceren nog regelmatig tv-series of films die in Amerika aanslaan. Westerse culturele ijkpunten zoals *Game of Thrones* of James Bond zijn zeldzaam buiten het VK of de VS om, al duikt er soms wel een *La Casa de Papél*, *Le Bureau*, of *Dark* op.

Aan de taal ligt het niet

Dit kan niet aan de taalbarrière liggen. Japanse *anime* series zijn enorm populair – de best bekeken tv-show in Amerika was eerder dit jaar de Japanse serie Attack on Titan. Momenteel is Amerika in de ban van het Koreaanse Squid Game en worden Koreaanse popgroepen elke dag populairder. En één van de meest geanticipeerde videospelletjes die volgend jaar uitkomt is het Oekraiense Stalker 2, losjes gebaseerd op de Sowjet-film van Tarkovsky.

Attack on Titan, Squid Game, en Stalker hebben gemeen dat ze stevig geaard zijn in hun eigen creatieve wereld, zonder hun bestaansrecht te proberen te rechtvaardigen met een vergelijking naar een Amerikaanse evenpool. Dat zou ook onmogelijk zijn – juist omdat er geen evenpool bestaat, zijn deze culturele producten zo populair.

Loslaten en opnieuw beginnen

Als de Europese cultuur ook zulke succesfenomenen wil produceren, zal ze de vergelijking met de Verenigde Staten los moet laten en iets unieks moeten ontwikkelen, los van het Amerikaanse culturele raamwerk. Dus geen *La Casa de Papél* (de Spaanse *Breaking Bad*), geen *Le Bureau* (het Franse Homeland), en geen *Dark* (het Duitse *Stranger Things*).

En ook geen afgezaagde greep naar het verleden met de zoveelste oorlogsfilm of vertolking van Griekse of Romeinse mythen en sagen. Als Europa geen cultureel satraap van de Verenigde Staten wil zijn, zal ze ook zo moeten handelen en nieuwe, verfrissende culturele producten moeten leveren.